Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Billeder fra Det gamle Roskilde

Danseskolen Hotel Prindsen

Et kulturhistorisk billede

♪ ♪♪ ♪

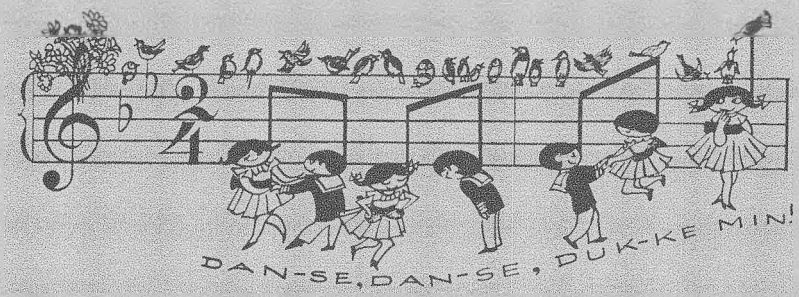

En del af Danseskolens liv på Hotel Prindsen er tidligere skildret i Jul i Roskilde og var inspireret af serien »Matador«. Næppe nogen serie har været mere populær og i stand til at genkalde minder på godt og ondt i enhver provinsby.
Figurene står tydeligt printet, og her ikke mindst danselærerinden fru Violet, når hun med høj røst kommanderede sit Quick-Quick-Slow.
Relationerne til forfatterindens barndomsby er nærliggende, idet Danseskolen på byens gamle Hotel her i Roskilde, såvel som det i serien, var et samlingssted for borgerskabet som spillede en afgørende rolle også for den opvoksende ungdom, der dengang ikke havde så mange muligheder for at træffes udenfor skoletiden.
Ingen fjernsyn, ingen fritidhjem, men skoleballer og dansetimerne på Prindsen der gav gode udfoldelses-og kommunikationmuligheder helt uden forældres overvågning.
Året 1947 hvor en ny epoke med New-Look holdt sit indtog var det år, jeg kom til den gamle Danseskole som assistent, for to år senere at overtage den.
Lad os først se lidt tilbage.....

Tegning Svend Otto S.

Roskilde 1912

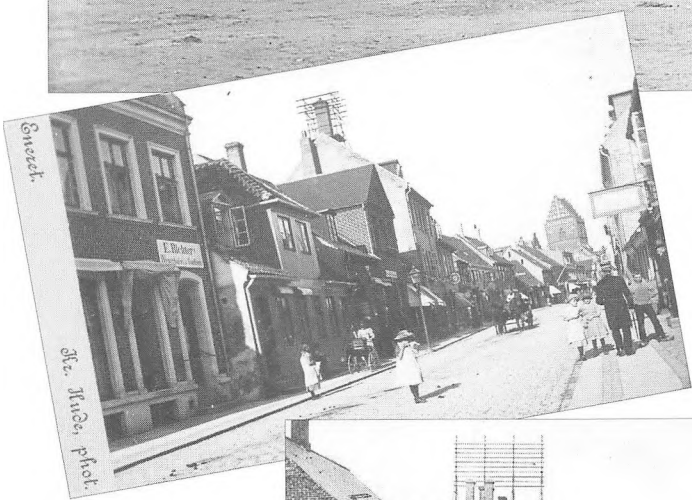

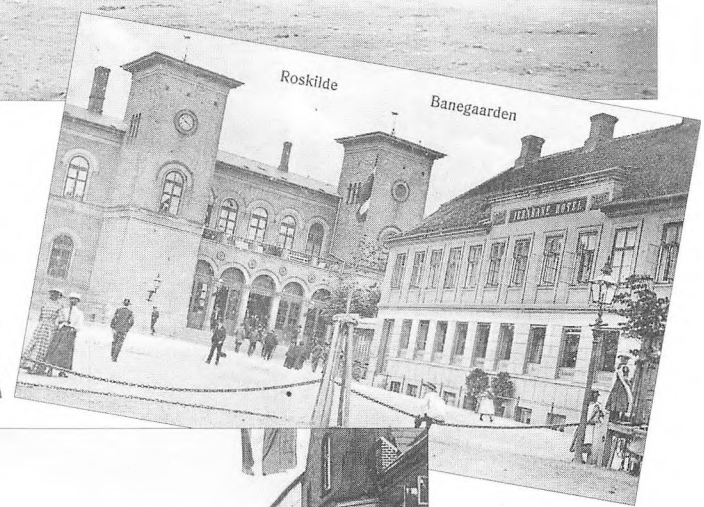

Dansen på Hotel Prindsen 1900-2000

Historien om Danseskolen begynder med et spring tilbage til tiden omkring århundredskiftet 1900, for derved at sætte tingene lidt i relief, i forhold til verden omkring os i årene før Danseskolen bliver en del af det borgerlige miljø i 1912.

Det lille Roskilde havde sekstusinde indbyggere. Borgerskabet hængte sammen fra barndommen og blev et lukket system hvor alle kendte alle og familiebånd blev knyttet imellem borgerne.Vi er stadig i Kong Christian IX regeringsperiode. Den royale status som Europas svigerfar giver Danmark forbindelser både mod vest og syd og øst. Den victorianske ånd svæver over folket og giver ekko i borgermiljøet.

Her i domkirkebyen gik livet ved århundredskiftet sin vante gang omkring hovedgaden med købmandsgårdene og miljøet omkring Rådhustorv og Hestetorv. Der var liv østpå med Mellerups butik nær Røde Port, hvor nu også Agnes Henningsen er at finde. Der var liv vestpå i Skomagergade til Byvolden, hvor Gustav Wied er flyttet til Kastellet. Roskildes borgerskab lever i deres vante cirkler og har Hotel Prindsen som det naturlige samlingssted, hvilket også var tilfældet for mange byens foreninger med de årlige fester.

Det var på Hotel Prindsen man kom for at ses og blive set! Det var kun tyve år siden, i 1880, at Roskilde Fugleskydningsselskab inviterede Damerne med, da de afholdt den første fest på Prindsen med middag, dilettantkomedie og dans. Her går dansen for borgerskabet.

Dette årlige bal skulle gentage sig om og om igen. »Borgerklubbens« bal er af Gustav Wied satirisk fastholdt for eftertiden.
Mens dansen går for de voksne, bliver børnene opdraget til at tie stille når de voksne taler. Gustav Wied har også med en vis satire beskrevet med et citat, hvorfor de skulle tie stille: »Børn er en guds gave, men en fandens plage« ...heldigvis er Danseskolen »lige om hjørnet«.

Man er gået ind i det nye århundrede med forventninger, livet var ikke en dans på roser for alle. Det lå i luften, at dette århundredeskift bragte ændringer med sig. Der var bevægelse i tiden, rammerne begyndte at sprænges i det gamle miljø, hvor man igennem generationer havde benyttet mund- til - mund metoden i den lokale internet-forbindelse der nu ændredes til mund -til -øre metoden.Telefonen var opfundet. Man kunne uden at fjerne sig fra det lokale gadespejl, få udvidet horisonten og med egne øren lytte til, hvad der foregik udenfor verdens navle. Der skete noget ved dette århundredeskift, alting gik fremad mens den nye HMV-Tragtgrammofon sendte tonerne fra Tosellis serenade ud i stuen og fik romantikken til at blomstre i provinsidyllen. Musikken beskrev på sin egen måde, hvad der rørte sig ude i verden.

I Rom uropførtes »Tosca« - drama år nittenhundrede - og mens Johs.V Jensen skrev om »Kongens fald« - mere drama - kaldte Mahler sin fjerde symfoni for »Paradiset« hvilket var, hvad alle ventede ville vise sig med det nye århundrede.

Vi fik løftet blikket opad mod den første Zeppeliner, og Freud fik os til at skue nedad i underbevidsthedens dunkle mørke og analysere vore adfærdsmønstre og drømme. Det berørte dog ikke umiddelbart borgerskabets liv, man ville hellere lytte til musik-

ken fra Europas romantiske hjørne, hvor Wienervalsen og dansekulturen blomstrede ved Kaiserballerne samtidig med, at Østrig producerer Wolframstålet, der havde set sit lys på verdensudstillingen i Paris, og i Tyskland producerer Krupp nye og kraftigere kanoner.

I årtier havde Domkirkebyen haft Danmarks første togforbindelse, og Roskilde Jernbanestation var det centrum, hvorfra alle tog spredte sig over hele Sjælland. Pligten til togskift i Roskilde og de få daglige togafgange bragte fra de mange rejsende nyheder til den lokale nyhedsformidling.
Et søgt sted i datiden var jernbanerestaurationen og jernbanehotellet. Hver dag kom en kreds af byens kendte borgere til »nyhedsformidling« og sortering af verdenssituationen på jernbanerestaurantens førsteklasses-afdeling med de hvide duge på bordene. Den begyndte om morgenen med jernbanens samt postetatens og toldvæsenets højere funktionærer, hvortil »Knagsted« hørte.

Klokken fem kom de egentlige stamgæster. Blandt disse var bl.a. Conditor Schmidt samt Garveren og Gustav Wied, der forinden havde været på sin tur rundt i byen, som bl.a. indbefattede besøg i Petersens Gartneri i Jernbanegade »udenfor« byen. Det er dette mandsdominerede miljø Gustav Wied har beskrevet for eftertiden, og det giver en god baggrund for at forstå ændringerne, der måtte indfinde sig i provinsmiljøet i løbet af det første tiår af forrige århundrede, hvor Pigerne der var blevet sendt i »Frk. Lønholdts Pigeskole af 1855« - som havde til huse i Palæets hovedbygning - nu var kvinderne der begyndte at ville være med og påvirke udviklingen i byen og være selvstændige.

Lærerindefaget var attraktivt for kvinderne, enten det gjaldt boglig lærdom eller frie dicipliner.

Verden ændrede sig, nye horisonter åbnede sig, der kom nyt liv i provinsbyen som stadig var en garnisonsby med soldater i gadebilledet.
Det militære gør sig gældende på flere fronter. Det gælder bl. a. musiklivet, samt ikke mindst indenfor gymnastik- og danseundervisningen, som var underlagt militær regi. Gymnastiklærer Hansen med militær fortid trænede byens borgere under mottoet: »Der lægges vægt på Gang, Holdning og smuk beleven Optræden«. Han ledede det lille Roskildes eneste Danseskole i begyndelsen af århundret.
Hans undervisning var temmelig håndfast, men lidt kvindelig gratie tiltrængtes, selv om udervisningen trods alt gav liv i det provinssielle adfærdsmønster, hvor det »at føre sig« både kropsligt og ikke mindst som beleven balløve i selskabslivet ved de private middagsselskaber, såvel som ved ballerne på Hotel Prindsen var et attraktivt mål i sig selv.

Den kvindelige ynde manglede dog stadig at udfolde sig i bløde kropsbevægelser. Den holdt først sit indtog omkring 1905, hvor Danmark deltog i de Olympiske lege i Athen, repræsenteret ved en datter af gymnastikærer Poul Petersen i København. Denne datter blev lærer for døtrene Esther og Jonna Wandel-Petersen fra købmandsgården i Skomagergade Roskilde. De uddannede sig som gymnastik- svømme- og danselærerinder på Poul Petersens Institut i København tilskyndet af fremsynede forældre der forlangte, at deres døtre måtte have en uddannelse.
Det var disse søstre, der fortsatte med at bringe kvindelig ynde ind i danseundervisningen på borgerskabets Danseskole »Berner og Holme« på Prindsen. Den blev en institution i byen.

Skal man sætte datidens baller og fester i relief, må man ikke undlade her at skelne imellem hverdagsmiljø og festmiljø. Kontrasten var særdeles synlig. De omgivelser man til daglig færdedes i, var ikke

altid lige festlige, især ikke, hvis man bevægede sig til fods mod byens fine hotel ad Hersegade, hvor blodet flød i rendestenen fra det lokale slagteri.

At træde indenfor i den oplyste festsal på Prindsen kastede nyt lys over hverdagslivet. At feste og danse i flotte omgivelser med god mad og hygge hørte med til livet i byen. Hotel Prindsen jubilerer i 1901, og samme år er der »brand i den«: Bryggergården brænder med flammer der når til Rosenhavestræde, og gør det umuligt at opholde sig i salen på grund af varmen. Alvor præger også bybilledet i det nye århundred, hvor vi har Kongebegravelse i 1906.

Hele byen tager afsked med en elsket Konge, og med denne begivenhed afløses »gamle dage« med nye tider. Kong Frederik VIII får en kort regeringstid og stedes til hvile i Domkirkebyen i 1912.

Kong Christian X indleder sin regeringsperiode.
En ny tid begynder.

I 1912 begynder Danseskolen og her er dens historie

Danseskolens historie er i tre kapitler der knytter sig til tre forskellige regeringsperioder, og dermed afspejler den tidens skikke og omgangsformer.

Første Kapitel er knyttet til Kong Christian X regeringsperiode der begynder 1912, hvor Sigrid Frederiksen starter sin danseskole, der flytter til Prindsen med Esther Wandel Petersen som derefter sammen med sin søster Jonna gør den til en institution i byen på borgerskabets samlingssted Hotel Prindsen.

Andet kapitel er knyttet til Kong Frederik IX regeringsperiode der begynder 1947 som indvarslede nye tider og kulturskred også i dansens verden, dog uden at tage livet af »Bal i den borgerlige«.

Tredie kapitel starter med Dronning Margrethe II regeringsperiode, som stadig skrives. En balkultur på Prindsen bliver til kulturbal, og den gamle Prinds blev delt på midten, som en lagkage man deler den forkerte vej. Danseskolens tredie kapitel på Prindsen blev kort, men med Årtusindets sidste afdansningsbal kunne gamle elever igen mødes og bygge bro over disse perioder og genoplive baltraditioner og på festlig vis fik Danseskolen sin værdige afslutning pa den sidste periode der, ikke siden 1974 kunne give muligheder for festlige afdansningsballer for den del af borgerskabet der siden 1917 havde holdt til og festet på den gamle Prinds.

Afdansningsballet blev »gamle dage« i ny forgyldning, takket være ledelsens indsats for den nye Guldalder på Hotel Prindsen. Direktør Ole Andersen og Hotelejer Martin Bank var enige om, at den gamle Danseskoles elever på Prindsen på traditionel vis måtte danse ud af det århundred hvor Danseskolen var grundlagt.

Lad os begynde med første kapitel

Hvordan begyndte Danseskolen?
Det hele startede med en ung pige Sigrid f. 1887 og opvokset på Bryggergården, som datter af en af byens kendte familier Brygger Frederiksen, og således en søster til Arthur Fang. Hun fik tanker om at bryde med gamle normer og frigøre sig fra fastlåste traditioner og tænkemåder, ved at uddannede sig som lærerinde i de nye frie, dicipliner i dans og plastik, og starte undervisning med en veninde. Som

elev i pigeskolen og i et patrikalsk samfund, var dette i sig selv et kvindefrigørende initativ, som blev bakket op af forældre. Nedenstående annonce kunne borgerne i Roskilde derfor læse i Roskilde Avis, som dengang var Borgerskabets avis.

Tirsdag Aften den 3. September 1912

Danseundervisning

Undertegnede begynder **Mandag d. 30. September** et **Kursus for Børn.**
Program udleveres og Indmeldelse modtages hos Hr. Boghandler **Bruun** til d. 18. ds. og efter den Tid Algade 15, 1. Sal, (Grosserer **Simon**).

Sigrid Frederiksen. Lili Poulsen.
exam. Lærerinder i Dans, Plastik og Svømning.

Dette kursus, som damerne startede for børn i 1912, viste sig at dække et for datiden stigende behov for danseudfoldelse hos denne aldersklasse- et behov som generationer siden - i alle aldersklasser har fået dækket gennem skiftende rytmer og danse, alle med samme formål: at skabe livsglæde - at gavne og fornøje.
Denne målsætning har siden været den røde tråd i undervisningen på Danseskolen som Hotel Prindsen blev rammen om.

Den militaristiske indflydelse havde fået »et skud for boven«. Allerede i 1905 efter kvindedeltagelse i Olymiske Lege, er der kommet en ny danseform der benævnes »Calestenic« og var for piger, hvor man gik fra den stive gymnastik til det mere gratiøse - og med musik til - for det var nyt at få gratie i bevægelserne. Det var hvad Sigrid Frederiksen ville indføre med sin undervisning.

Man vil gå til dans

Det var der en grund til.
Ved det tyvende århundredes begyndelse arvede vi nogle danse -Vals, Polka, Galop, Hopsa, Les Lanciers, Francaise, Mazurka, Rheinlæder og Schottish, for blot at nævne de mest populære.
Men vi arvede rigtignok også noget andet: vi arvede de gode gamle baller, hvor herrerne dansede med hvide glacehandsker, hvor ballets indledning var Polonaisen, toppunktet Cotillon, imellem den muntre Les Lanciers og afslutningen Polkaen og Wienervalsen. Disse danse var sat på balkortet, der hørte sig til, og dette balkort blev hos de mest omsværmede af damerne hurtigt overtegnet.
Dansearven smuldrede lidt efter lidt bort, de voksne havde andre ting at tage sig til såsom l'hombre og den opdukkende bridge, teaterbesøg og koncerter og gode middage. Da vi er nået en halv snes år ind i det tyvende århundrede kom omvæltningen.

De traditionelle former begyndte så småt at ændre sig og blive mindre stramme. De snørede korsetter og de stive flipper begyndte at forsvinde og omkring 1910 sker der noget indenfor dansen. Polkaen bliver lavet om og kaldes nu Two-step. Den var en »rigtig« dans, mere fri og nonchalant, man opgav den evige snurren rundt der kunne forklares med, at også ældre fik lyst til at danse det moderne. Den hurtige vals blev til Boston-Vals og blev sat ned i tempo.
Langsomt ændrer tilværelsen og omgangsformerne sig, de bliver mere præget af sport og friluftsliv både på land og fjord. Det måtte før eller senere sætte sit præg på dansen, og det skete da også hurtigt. Man havde dog stadig det årlige fine »bal i den borgerlige« på Prindsen. Det var en tradition der holdt sig til langt efter anden Verdenskrig, og den gav byens borgere mulighed for at ses og blive set, og det skabte helt naturligt et behov for at mestre de danse og

rytmer der vandt indpas i tiden. De tidligere tiders disciplin forsvandt i nogen grad fra dansegulvet. Før i tiden var det nemlig uhøfligt at give sig til at danse, hvis man ikke *kunne* dansen. Kaj Munk har beskrevet dette i bogen - »Foråret så sagte kommer«: »Endog et bal var jeg med til, men det havde jeg ikke megen glæde af, for min mor havde forsømt at lade mig gå på danseskole«.
Man måtte ikke uden videre kaste sig ud i en dans, man ikke havde begreb om, – selskabelige omgangsformer havde sine egne love. Med de nye danse var det lidt anderledes, her indlagde man selv variationer efter eget forgodtbefindende og overlod til den anden part at følge med.
Efterhånden opstod der så mange danse ved begyndelsen af første verdenskrig i 1914, at der måtte lidt system i tingene. Sigrid Borde, der nu er alene om Danseskolen får hjælp af den unge pige Esther Wandel Petersen der var født 1894, Hun begyndte sin uddannelse i 1914 på det ansete Institut Poul Petersen i København, og hun assisterer nu ved undervisningen, mens lillesøster Jonna i dagspressen bliver omtalt med hæder for sin dans ved fru Bordes afdansningsbal.
Flere danse opstår og praktiseres, og det siger sig selv, at med de mange danse som fremkom, var tilstandene omkring 1917 nærmest lidt kaotiske.

Danseskolen flytter til Hotel Prindsen

Midt i dette dansevirvar overtager Esther Wandel Petersen Danseskolen og flytter til Hotel Prindsen.
Der skete meget i året før verdenskrigen sluttede. Man kunne i september 1917 læse, at Kejser Wilhelm meddelte, at man med langtrækkende kanoner havde bombet Paris fra den fantastiske afstand af 1,6 mil. I samme avis kunne man læse, at Esther Wandel Petersen nu overtog Danseskolen i eget navn. Dimensionerne i Domkirkebyen var ganske andre; de hjemlige slag stod indenfor en mils omkreds, man levede sorgløst videre og søgte til Danseskolen på Prindsen.
Frk. Wandel Petersen bliver fru Berner, og nu blev det Fru Borde der trådte til med assistance i sæson 1918-19 for at holde undervisningen igang, mens Ulla Berner så dagens lys tidsnok til, at fru Berner kunne deltage i afdansningsballet.

Dansen bliver sat i system

Nu skal der system i danseundervisningen, det havde der længe været behov for. Danseundervisning var et liberalt erhverv, men system måtte der til. For at få bragt orden i sagerne, oprettes en sammenslutning af danselærere- og lærerinder med det mål at sanere forholdene ved danseskolerne og bringe større ensartethed i dansene.
Det Kongelige Teaters Balletmester Georg Uhlendorf er præsident for sammenslutningen »Danse-Ringen«, og blandt medlemmerne var Esther Wandel Petersen, Roskilde. Sammenslutningen ville overføre udlandets moderne danseideer til de hjemlige dansesale på en kontrolleret måde. Grundlag for en målbevidst undervisning bliver lagt.

Året 1918

Var året, hvor Familien Jacobsen efter to års forudgående virke på Prindsen, overtog det gamle Hotel. Dermed var tonen slået an.
En festlig periode blev indledt, og Danseskolen havde de bedste udfoldelsesmuligheder i en epoke, hvor atmosfære med indre familiesammenhold bredte sig til byens indbyggere, der søgte til Hotellet og til Danseskolen for at kunne være »up to date« på

dansegulvet. Helt naturligt fik den unge fru Berner byens unge til dans. Pigerne havde hun allerede som svømmelærerinde haft til opgave at holde tilsyn med ved strandbadning.

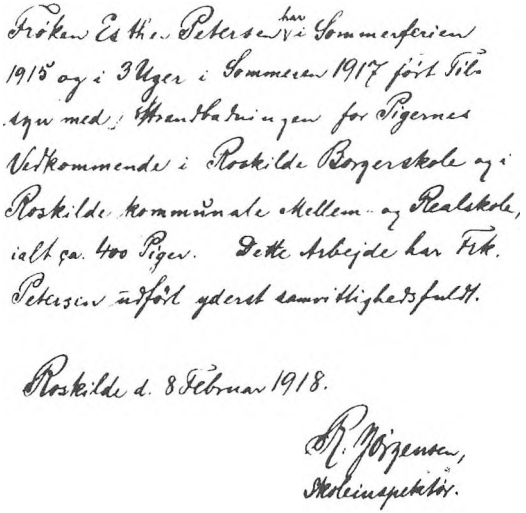

Frøken Esther Petersen har i Sommerferien 1915 og i 3 Uger i Sommeren 1917 ført Tilsyn med Afmeldelserne for Pigernes Vedkommende i Roskilde Borgerskole og i Roskilde kommunale mellem- og Realskole, ialt ca. 400 Piger. Dette Arbejde har Frk. Petersen udført yderst samvittighedsfuldt.

Roskilde d. 8 Februar 1918.

R. Jørgensen,
Skoleinspektør.

Som man ser, var det tilsyn med 400 piger, så der var nok at tage fat om for byens drenge, og det gjorde de - søgte i matrostøj og med vandkæmmet hår til Danseskolen, der snart blev kendt - og som fordanser havde fru Berners mand, der førte sig med elegance og tog sig af såvel klumpedumperne som tapetroserne, eller trådte til når der manglede kavalerer.
Hr. Berners medvirken var en uundværlig del af Danseskolen, som trivedes og ledtes på myndig vis. Der var tradition for god opførsel og høflig omgangstone, thi danseundervisning havde jo sin mission udover de lærte trin. At give børnene det almindelige kendskab til pæn opførsel og væremåde i selskabeligt samvær, så de kunne sendes ud blandt andre, var den uddannelse Danseskolen prøvede at give eleverne – eller man kunne sige dannelse: man lærte at se på den man hilser på – at sige goddag og farvel med et ordentligt fast håndtryk. Dette har jeg senere tænkt på, var nærkontakt af første grad, thi forbindelser imellem mennesker etableres ofte på ganske enkel vis. Nutidens »hej« uden håndtryk eller øjenkontakt kunne måske nok få en psykolog til at drage paralleller til afstand mellem mennesker. Danseskolen gled ind som et naturlig led i børns opdragelse, med elever fra Latinskolen og Pigeskolen, der mødtes med kammeraterne.

At gå til dans hører sig nu til

Man måtte følge med i dansen og vise sine færdigheder på byens baller. Til disse baller hørte også Pigeskolens årlige bal med dilettantkomedie på Hotel Prindsen, hvor mødre lang tid i forvejen ved det ugentlige komsammen omkring kaffebordene, var engagerede i at finde passende kavalerer til deres døtre, hvis ikke disse allerede var kommet mødrene i forkøbet.
Nu er man også begyndt at danse i hjemmene, så snart lejlighed gives. Middagsselskaberne florerede stadig, og det var ikke kun de unge der dansede. Også den ældre generation var kommet med. Fædre og mødre opdagede at Two-step og Foxtrot var lette at klare, og bedstemødre og fædre begyndte at være med til dansen. Denne danseraptus havde også en ydre årsag. Den hed grammofonen.
Mens dans før i tiden havde forudsat tilstedeværelsen af orkester, eller i hvert fald af en pianist, så var grammofonen nu noget, man udmærket kunne danse til. Det udvidede Danseskolens rammer og gjorde den til en naturlig del af livet. Fru Berner var på forkant med udviklingen, et væld af modedanse kom, og en ny danseorganitation »Terpsichore« blev etableret. Her stillede man krav om en eksamen før et medlemskab kunne opnås, hvilket garanterede en professionel undervisning, og selvfølgelig var begge lærerinder blandt de første medlemmer. På Danseskolen på Prindsen sker der nu en fusion.

Vi er i 1923
Berner og Holme etableres

Esther Berner.

Jonna Holme.

Søsteren Jonna Wandel Petersen, der er født i 1902 går i kompaniskab med Esther Berner efter at have sluttet sin uddannelse på Poul Petersens Institut i København, og man har nu en institution i byen »Berner og Holme« - et navn der for mange vækker søde minder om glade dage. Det er der man går. Mens danseorganisationerne kappes om at importere nyhederne fra udlandet, danser Korsbæks borgerskab uanfægtet videre med moderne dans, og i slutningen af 1926 har bølgegangen lagt sig. Engelsk Vals, Quickstep og Slowfoxtrot gyder olie på vandene og giver muligheder for turneringer, der så småt begynder at gøre sig gældende. Vi får engelsk syge og England fører an i selskabsdansen. Vi skal »kommandere« på engelsk: quick-quick-slow. Hvad børnedansen angår, kan englænderne ikke bidrage med nyhederne - snarere tværtimod. I den hele verden har ingen den systematiserede børnedanseundervisning som findes i Danmark. Hos Berner og Holme trives den i bedste velgående. Fru Holme tog sig bl.a. af den plastiske afdeling, nyudannet som hun var og inspireret af de sidste nyheder. Selv mindes jeg den salige fornemmelse, da jeg under fru Holmes instruktion - på bare fødder i lysegrøn kittel og med øgenavnet »lillesøster kraftbolle« - agerede sommerfugl med vinger på ryggen, mens jeg med himmelvendte øjne drømte om en svævende fremtid. Både vinger og kostume har med mellemrum gjort gavn ved senere afdansningsballer. Fru Berners krav om disciplin var nok velkendt, men kunne man komme til at lave skæg, så gjorde man det, om det så var at fyre små kinesere af på trappegangen, og når drengene kappedes om at stå på bageste række, hvor man »kurede« sidelæns i Trinskolens »chasse´croisse´ til højre og venstre«, så indkasserede man strenge blikke fra en vred lærerinde.

Den elegante dansestil

Danseskolen følger stadig med tiden, og man danser ind i 30´erne i elegant stil. I 1932 er Danselærer Pellum føste gang dommer på Hotel Prindsen ved turneringen med disse elegante selskabsdanse. Det var begivenheder der var inspireret fra England og de blev populære gennem trediverne, for derefter at forsvinde fra Danseskolen. Her citeres fra en begivenhed i 1938:

Et vellykket Afdansningsbal.

Med en smuk Opvisning og et muntert Bal satte Fruerne Esther Berner og Jonna Holme — og Fru Berners unge Datter, Frk. Ulla Berner — i Lørdags Punktum for Danseundervisningen i Aar. Der var flere Hundrede Tilskuere bænket i Prinsens store Sal, da de tre Ledere af Vinterens Danseundervisning med Favnen fuld af Blomster ledede halvandet Hundrede festklædte Børn og unge ind i Salen i en flot Polonaise.

Kotillonen satte en festlig Ende paa denne Del af Aftenen. En broget Zigeunertrup indtog Salen paa en stor Vogn, pyntet med Neg, og smaa og store Zigeunere skiftedes til at optræde. Da alle Eleverne havde faaet en flot rød Valmue takkede Fru Berner paa sin Søsters, sin Datters og egne Vegne for Vinteren og uddelte Aarets Flidspræmier, der tilfaldt Bodil Vaage Jensen og Kjeld Preisler Andersen.

Her ses stående Børge Petersen. På vognen fra v: Lise Tønder Jensen (Matadors forfatterinde), BirteTuxen, Ruth Nielsen-Skensved, Ruth Høyer. På gulvet: Else Svendsen, Lillian Rasmussen, Grethe Christiansen, Ulla Holme, Grethe Olsen, Inge Henriksen.

Billedet er fra Børge Petersen, bedre kendt som Trut-Børge. Øgenavnet fik han efter at have ageret ved Pigeskolens skolekomedie, hvor han som truttende medlem af Borgervæbningen, blev opfordret af bestyrerinde frk. Bolt-Jørgensen til at stå i kulissen og trutte på de rigtige tidspunkter.
Vi er ved at danse os ud af trediverne i Korsbæks lukkede provinsmiljø. Hotel Prindsen er et familieforetagende, så baggrunden er i orden, hygge og menneskelighed præger huset, og dets gæster nyder at komme der.

Dansen i fyrrene - Det nationale præger Dansen

En helt ny betydning fik Danseskolen på Prindsen, som samlingssted i en tid, hvor vi havde behov for at finde sammen. Vi havde mørklægning, spærretid og opklodsede biler. Der kommer nu et nationalt præg over sammenkomsterne på Prindsen og specielt afdansningsballerne bærer præg af sammenhold og nationale farver. Vi har nu fået mere »swing« i dansen, og i 1942 kommenterer Fru Berner dette med et: »desværre«.
Det ord måtte eleverne også bruge dette år. Fru Berner trak sig tilbage fra Danseskolen ved sin 25. sæson for at overlade arbejdet til sin søster og datter. Fra dette forår bringes her et uddrag af omtalen i Roskilde Avis.

Fru Berner har Jubilæum

Dansejubilæum - paa begge Sider af Algade

Da Fruerne Esther Berner og Jonna Holmes Danseskole fejrede sine 25 Aar paa Højskolehjemmet og „Prinsen". Fru Berner trækker sig tilbage.

Roskilde.

Det er sjældent, Jubilarer fremtræder i saa ny og forynget Skikkelse, som Danseskolen Berner & og Holme gjorde det i Lørdags, da den blev fejret for sit 25 Aars Jubilæum. For det første var man rykket over i Højskolehjemmets store Sal med Opvisningen, og for det andet var der et større Antal Elever end nogensinde samt et ca. 700-talligt, festklædt Publikum. Jubilæumsstemningen laa allerede i Luften ,da Fruerne Esther Berner og Jonna Holme i Spidsen for de lange Dansekolonner marcherede ind i Salen, medens alle rejste sig. Fru Esther

med for denne sin sidste Sæson i Roskilde. Det Leve, Fruen udbragte, gjaldt „Jonna Holme og Ulla Berners Danseskole" ... Eleverne havde samlet ind til et dejligt Sølv-Laagfad, som de overrakte Fru Berner, og det var Indledningen til yderligere Gaveoverrækkelser Blomster og Hurraraab til begge Danseinstruktricer. For sidste Gang i Roskilde uddelte Fru Berner Aarets Flidspræmier, der gik til Ib Nielsen, Svogerslev, og Jette Schmüser, Roskilde, og desuden fik et halvt Hundrede Elever, der har bestaaet Dansemærkeprøverne, deres Sølv- og Bronzemærker

Ulla Berner og Jonna Holme

To år efter sin mor fortsatte Ulla Berner ved Danseskolen, da hun trådte ud 1944 for at hellige sig sin danseskole i København.

Fra afdansningsballet i 1943 - Ulla og Jonna Holmes første sammen er dette billede som refererer til marts 1943. Det nationale er stadig fremherskende:

»Som et punktum på opvisningen kom en festlig nationaldans, danset af 12 voksne par, der var iført yndige nationaldragter. Der blev danset til tonerne af alle de populæreste fædrelandssange, og det gjorde naturligvis stor lykke«.

Her ses bl.a. på 1. række: Anni Sørensen, Bjarne Odzalich, Birgit Sørensen, Frede Sonne, Gerda Traugott Olsen, Poul Nytofte, Birthe Sylvest-Nielsen, Jørgen Rosted, Inger Suhr Andersen, Mogens Suhr Andersen. - 2. række: Helge Vendelboe, Molly Poulsen, Ulla Hellborn, Kurt Rohde, Inge Olsen, Gunnar Vendelboe. - 3. række: Grete Olsen, Børge Petersen, Nina Berner, Vera Mathiesen, Eli Lassen, Kjeld Preisler Andersen, Tulle Cramer, Knud Åge Petersen.

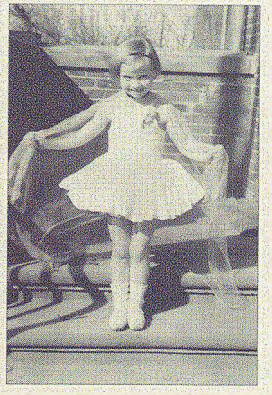

Fru Holme er herefter alene om at lede Danseskolen i nogle år med skiftende assistenter.

Med krigens ophør i 1945 begynder nye tendenser at vinde indpas i tiden, med nye moder og danse, og vi er nu nået til 1947. Kong Christian X afgår ved døden dette forår, og en ny epoke tager sin begyndelse.

Jette Stoltze-Møller parat til sit første afdansningsbal hos fru Holme 1945.

Fra afdansningsballet det år bringes her et billede af fru Holme i spejlsalen parat med eleverne til indmarch.

Ved sæsonens begyndelse i 1947 starter jeg mit virke på Danseskolen, hvor vi med denne sæson havde endnu en begivenhed at fejre.

Fru Holme har Jubilæum

1948 fejrer fru Holme sit 25 års jubilæum på Danseskolen, og elever sluttede op om denne begivenhed.

Dejligt har det været

at omgaas Ungdommen

Siger Fru Jonna Holme, som Lørdag den 20. Marts fejrer 25 Aars Jubilæum som Danselærerinde

Uddannet over 4000 unge Roskildensere i Dansens Mystik igennem de 25 Aar

Fru Jonna Holme.

Hvem af os husker ikke den første Time paa Danseskolen, Spændingen,

galt. Men lad mig begynde med Begyndelsen.

— Der er saamænd ikke noget at fortælle, siger Fru Holme, da jeg beder hende fortælle lidt om de 25 Aar.

— Hvorfor valgte De nu at blive Danselærerinde?

— Man sagde til mig, at enten skulde jeg være Telegrafist eller Danselærerinde, og det sidste viste jeg sikkert egne mig bedst til.

— Og saa — —.

— Ja, saa valgte jeg at blive Danselærerinde.

— Det har De ikke fortrudt?

— Om jeg har egnet mig dertil, ved jeg ikke, men jeg har holdt af det, for jeg elsker at have med Børn at gøre.

— Læserne vil gerne vide lidt om den gamle Danseskole!

— Den blev startet i 1914 af Fru Sigrid Borch, og senere overtog min Søster, Fru Berner, den, og for 26 Aar siden traadte jeg ind. Da min Søster for nogle Aar siden kunde fejre 25

Her ses jubilaren Fru Holme for bordenden med Annemaria Jeppesen. Til højre søstrene Esther Berner og Astrid Andersen. Til venstre i billedet frk. Christiansen der forestod balletundervisningen.

Fru Holme slutter sit virke

Året efter beslutter fru Holme at holde op som leder af Danseskolen på Hotel Prindsen. Ved Afdansningsballet foråret 1949 takker fru Holme af.
Et kapitel af Danseskolens liv er sluttet.
Den lille pige, der i 1914 ved fru Bordes Afdansningsbal dansede solo og snurrede så kvikt rundt på tåspidserne, så salen bragede af klapsalver, sluttede hermed sit lange trofaste virke i Terpsichores tjeneste på Danseskolen. Det kom som en overraskelse for de fleste.

World Freindship

Meget aktuelt valgte Fru Holme at slutte Elevpræsentationen med at lade elevere danse »World Freindship«, hvilket afspejlede den tendens der var i tiden med ønsker om, at verden nu kunne finde sammen i venskab og skabe en verden uden krig og vi alle ville begynde at se verden på en ny måde. Det havde NEW-Look moden allerede forvarslet om et par år før. Aftenens Cotillon gjorde Hotel Prindsens festsal til et levende farverigt billede med alle landenes flag. Man dansede ud af det tiår, hvor krigen havde sat sine spor.
Således afspejler også en danseskole sin samtid og hvad der måtte præge den af strømninger. Elever på Danseskolen har gennem tiden givet udtryk for disse strømninger i dans - som jo er en »ordløs« tale - Ser man tilbage til Danseskolens slutoptrin gennem tiderne, kan man ikke undgå at bemærke, at i alle tre kapitler af dens historie har man ved afslutningerne af disse givet udtryk for både det aktuelle, for dansens inderste væsen, og for Danseskolens formål, nemlig: Enhed og fællesskab. Det er ikke noget man på forhånd har bestemt, men det er opstået som et naturligt ønske om at lade dansen være en samlende faktor for fællesskab.

Dette fællesskab kan bekræftes af, at indtil nu er ingen verdenskrig nogensinde udbrudt i en Wienervals - det lader sig ikke gøre - man vil *altid* ramme livsglædens frekvens bag om bevidstheden.
Livsglæde vendt på vrangen kommer ud som vold.
Set igennem kulturhistoriens briller har derfor en danseskole en mission. Danseskolen på Prindsen har holdt sig uden for deltagelse i konkurrencer, hvor din ven bliver til din modstander på dansegulvet.
Ser vi på turneringer, der opstod med den engelske dansesyge omkring trediverne, så fandt også denne vej til Danseskolen på Prindsen for at blive prøvet af - det var »in« dengang, det var nyt.
Dansemærkeprøver var forlængst indført på Danseskolen, og alle havde frivilligt kunnet stille op til »duelighedsprøver«, akkurat som man kendte indenfor spejderbevægelsen.

Her kunne man på denne måde bevise sin dygtighed overfor sig selv set i relation til egen danseindsats på det ugentlige dansehold, og ikke ud fra, om

man havde overvundet andre, men derimod sig selv, og så kunne man iøvrigt gøre op med sig selv, om man var tilfreds med resultatet.
Det var en holdning. Som ved sport kunne man erhverve sig Bronze- Sølv- og Guld.

Danseskolens andet Kapitel

Dette kapitel begyndte i 1947 og ved afdansningsballet 1949, overtager jeg ledelsen, ledsaget af de bedste ønsker om held og lykke.

Traditioner holdes stadig i hævd. At fortsætte et arbejde der i ubrudt linie, på et traditionelt grundlag har haft sit virke det samme sted forpligter, og jeg gik til arbejdet med stor ildhu og interesse, fortrolig som jeg var med alt det nye, og rødder, som jeg havde i alt det gamle.

Hvad arvede vi så med Danseskolen, som nu skulle føres videre og bevare de grundlæggende traditioner i samklang med alt det nye der var indvarslet. Jeg arvede pligten til ikke at gå på akkord med de tre grundlæggende principper, uanset hvad tidens »skikke« iøvrigt kunne finde på. Principper der var ramme om undervisningen var stadig:
God omgangstone - høflig fremtræden - og godt kammeratskab.

Det sidste var årsagen til, at konkurrencedansen aldrig fik nogen plads på Danseskolen i en tid hvor netop dette moment nu spillede en større og større rolle. Det »udvendige« blev ofret, for at bevare det væsentlige, som siden 1912 var fremherskende: Indre fællesskab omkring dans og livsglæde, for dermed at bevare den som en Danseskole med tryk på skole, hvor opgaven var at videregive danselærdom der var nødvendig, hvis man ville klare sig i et selskabeligt samvær, hvor dans indgik som en naturlig del, og man derfor havde brug for almindelig praktisk selskabsdans.
Dertil kom også at bevare balkulturen på Prindsen samt at være på forkant med hvad der rørte sig i tiden. Atombomben var kastet, den kolde krig blev mødt med den indre varme som dansen gav. Mennesket stræbte efter at nå Månen, så der var nok af udfordringer for en gammel danseskole i et provinsmiljø, der helt ændrede karakter, men som stadig havde den gamle Prinds med sin hyggelige atmosfære som samlingssted.

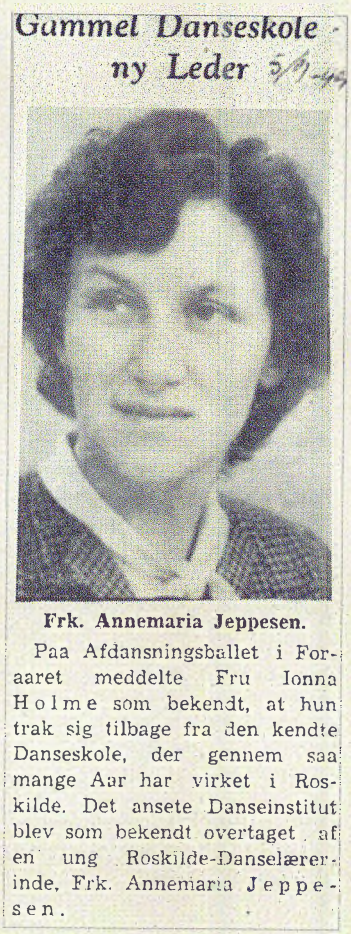
Gammel Danseskole - ny Leder 5/7-47

Frk. Annemaria Jeppesen.

Paa Afdansningsballet i Foraaret meddelte Fru Ionna Holme som bekendt, at hun trak sig tilbage fra den kendte Danseskole, der gennem saa mange Aar har virket i Roskilde. Det ansete Danseinstitut blev som bekendt overtaget af en ung Roskilde-Danselærerinde, Frk. Annemaria Jeppesen.

Fra Dansekultur til Kulturdans

Andet kapitel af danseskolens historie på Prindsen foregik i perioden fra »New-Look« - moden til oliekrisen. En periode hvor pigerne startede med at danse i ankellange kjoler med mange dansekavalerer, og hvor drengenes lyst til at danse aftog i takt med, at kjolesømmen bevægede sig op til det lårkorte. Festsalens vægge lyttede nu til pigtrådsmusikken.

Dansen ind i halvtredserne - et spændende tiår

Vi danser med de Latinamerikanske danse ind i 50érne. Balletundervisningen erstattes med rytmisk gymnastik og den frie dans, som demonstreres ved en opvisning på Prindsen, og det nye går nu hånd i hånd med selskabsdansen og de gamle danse.
I halvtredserne er lærerinderne Inger Stevnsgaard og Mona Hedemann tilknyttet undervisningen Fru Hedemann som tidligere Berner og Holme elev.

Et danse-tiår står for døren med ændringer i provinsbyens liv, der giver kulturdebatter og sprænger rammer igen, også på dansefronten, med et væld af nye danse, samt ikke mindst med revolution nummer to i danseverdenen siden århundredskiftet.

Den første virkelige revolution kom med Charleston i 20érne, den næste kom med Jitterbug i 50érne, hvor damerne blev kastet rundt med, og hvis vægge kunne tale, ville Festsalens vægge ha´sagt: »Jeg får ganske ondt i min sjæl - dette her er bare for meget«!
Det syntes Englændernes danseorganisation også, de forbød den på medlemmernes danseskoler, mens den herhjemme trivedes i stor stil.
Det var en hel feber. Dansetten i Tivoli lagde gulv til akrobatikken. Danseskolen blev ikke hårdt angrebet. Vi dansede American Jive, den elegante »Swing«, en nyhed hjembragt fra den engelske kongres, og vi danser os hen imod elevpræsentationen hvor gammelt og nyt skal forenes.

Dette afdansningsbal kom til at stå i H.C.Lumbye´s tegn. Musikdirektør Billesbølle spillede i rollen som Komponisten,og vi dansede til alle de kendte melodier: Britta Polka, Krinoline Mazurka, Polichinelle-Galop og Krolls Balklange, mens Rytmepigerne

Fra Afdansningsballet 1950.
Ole Møller og Poul Nytofte fører Damerne i Menuetten af Elverhøj.

snoede sig til orientalske rytmer i »Den lille Slangetæmmer«, Stepholdet rytmede på det gamle parket. Danseholdene bevarede stilen i selskabsdansene og to par gamle Berner -og Holme elever viste Menuetten.
Der var feststemning, og som altid, en speciel stemning når børnene er i focus og forældre og bedsteforældre slutter op. Fra denne aften husker jeg specielt en dame der gav mig gode ønsker med - dette var jo mit første afdansningsbal, hvor elevernes præstationer skulle præsenteres.

Damen var Sofie Kristensen »Garverens« datter, der nu fulgte tredie generation til bal. Pigen blev afleveret til opstillingen i spejlsalen med ordene:«Tillykke med det.....hvis det da ellers går godt »!

Garverens datter var en personlighed fra det gamle borgerskab, som efter at have passeret de halvfems år stadig var i gadebilledet - aldrig uden handsker og stærk personudstråling. Heldigvis gik det godt - ønskerne var velment, og alle kunne igen more sig i Festsalen som i gamle dage.

Rutineholdet tog sig af formationsvalsen

Der er bevægelse i tiden

I 50ér danser alle krigssårgangene på livet løs og der holdes fester: Rutineballer, nytårsballer, fastelavnsfester og de gamle elever slutter stadig op om Danseskolen. Hotel Prindsen holder festligt 75-års jubilæum i 1951, og familiehyggen der fandtes her, var stadig rammen om dansen, hvor interessen for det nye i tiden mærkes hos eleverne, og hvor aktuelle begivenheder og nye melodier inspirer dansen.
Drengene giver den i Sømandsdansen til »Carlsens skæve skiv«.

Drengenes tradition til »afdansningen« var Sømandsdansen.
»De små Nurser« var pigernes tradition.

Ungdommen svæver i valsen »mød mig på Cassiopeia« og rytmepigerne udfoldede fantasien, da vi med dans gik »På rejse med H.C. Andersen« i anledning af digterens 150-årsdag.

I halvtredserne var afdansningsballerne farvet af rymeholdene, og Eleverne kunne i 1952 udfolde sig og bruge fantasien i »Timerne danser« med Jette Schmüser og Ib Nielsen som det elegante dansepar i »Nattens« slowfoxtrot.

Fra afdansningsballet 1953 et billede af »Hjertedansen« Lone Carstensen og Karin Wanneck med Troels Kemp.

Afdansningsballerne i 50'erne og 60'erne.

»Børnedansen af Elverhøj« danset af Hans Jacob Kølegaard og Dinna Bjørn. Begge var elever på Kgl. Teater's elevskole, hvorfra sidstnævnte venligst var udlånt som partner til afdansningsballets Elverhøj Afdeling.

Cotillon.

»Verden fire vinde« i midten Käte Hansen med negerpigerne.

Årtusindets sidste afdansningsbal december 1999.

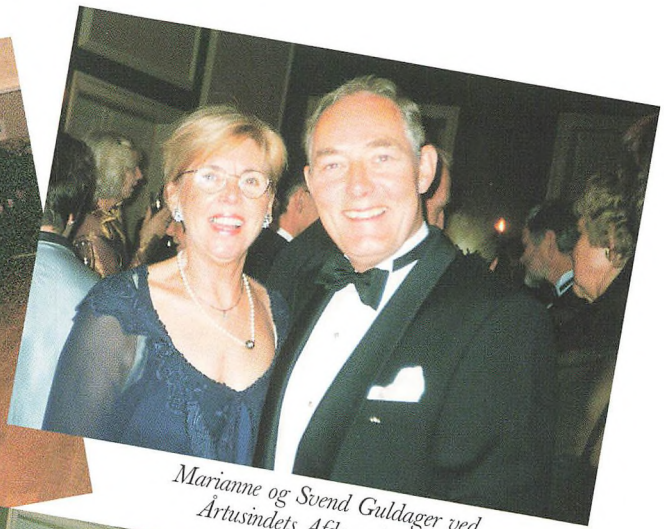

Marianne og Svend Guldager ved Årtusindets Afdansningsbal.

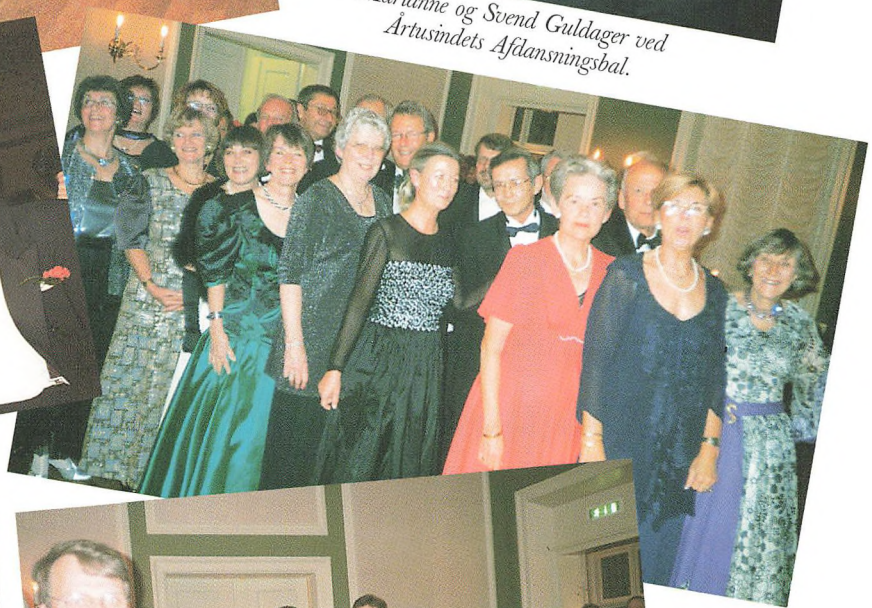

Glade elever i entresalonen før polonaisen.

Gammel Berner og Holme elev Ib Kell Nilesen bærer sine Dansemærker ved Årtusindets sidste Afdansningsbal.

Pigen i den røde kjole
Anne Marie Heine fotograferet
samme sted - helt tilfældigt
oliekrise 1973 - og
feststemming 1999.

Fritz Holme som ses i forgrunden af billedet, er her tilbage i sin barndoms dansesal ved Artusindets sidste afdansningsbal, hvor han med sin frue deltog i festlighederne.

De glade 20'ere.

Årtusindets sidste afdansningsbal december 1999.

Afdansningsballerne i 50'erne og 60'erne.

Afdansningsballerne i 50'erne og 60'erne.

Dansen på Prindsens parket havde bedre vilkår til udfoldelse end rytmeholdene og damernes rytmegymnastikhold, der var henvist til Hotel Roars kældersal. Vi havde faste dage på hotellet - og kommunale sale var slet ikke til disposition - så tanken om selv at få en sal var nærliggende, så den afdeling af Danseskolen kunne have et sted, hvor man kunne dyrke disse frie dicipliner med rytme- og jazzgymnastikken.

Kulturdebatten

1955 udfordrer Pastor Baunbæk til Kulturdebat med spørgsmålet: »Er Roskildes kultur kun fortid«? Hans Rønø efterlyser Form og Stil og man debatterer Legemskultur-Færdselskultur og Mødekultur, og mens Privatsalen Ved Klostermuren bygges, for at tage sig af den første, trives de to andre på Prindsens parket hvor færdselsretning og regler stadig overholdes, og mødekulturen trives.

Redaktør Jespersen konkluderer, at kultur ikke er noget man anskaffer sig - ikke noget »man tager« som i en kogebog - Kultur skal komme indefra, og han ønsker, at vi alle når til den løftelse en kultur giver. Redaktøren slutter med at fastslå, at kultur skal løfte sindet !. Den debat gav assosiationer til dansens rolle i 1900-tallet begyndelse.
Var det ikke det dansen gjorde? Var det ikke det, der var Danseskolens egentlige formål?. Balkulturen opstod indefra, ved ønsket om igennem dans netop at løfte sindet.

1952 bliver Danseskolen tilsluttet den engelske danselærerforening,hvilket indebar løbende orientering om nyheder.

Danseimporten og Trinskole Anna

Selskabsdansen i den engelske stil præger stadig dansebilledet på Danseskolen, mens importen af udenlandske dansenyheder forøges, og trommerne fra Trinidad gi'r genlyd i provinsen- Calypsobølgen er over os, vi må meget langt væk for at hente de danse der tilfredsstiller ungdommens lyst til udfoldelse, selv om Triskole Anna stadig gør sin gavn og er på repetoiret sammen med Les Lanciers og Wienervalsen.

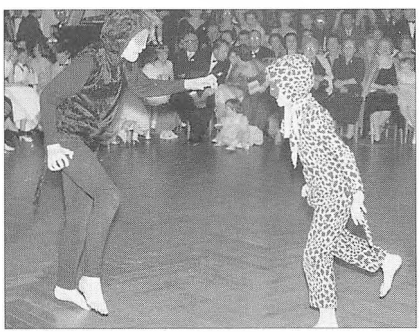

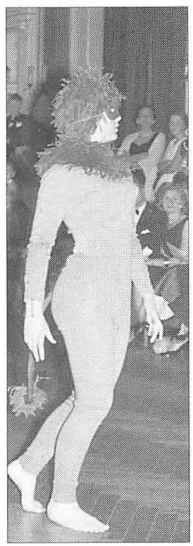

På Prindsens parket holdt »Dyrenes karneval« deres indtog i børnenes fantasioptrin.

Eleverne har deres private calypsoorkester med trommer. De henlægger deres aktivitet til privatsalen.Vi danser de bløde rytmer til Nina og Frederik. Denne calypsostil er et stille efter stormen fra Rock'roll, som Englænderne ikke vil vide af på danseskolerne.
Midt i halvtredserne flytter den rytmiske gymnastik og jazzgymnastik til Privatsalen. Disse aktiviteter præger Elevpræsentationerne.

Et nyt elevblad ser dagens lys i i 1957, som et ønske fra elever, og som orientering for forældre. Børnene og ungdommen får hver deres Afdansningsbal og elevpræsentationerne må henlægges til Hotel Roars sal. Det samme år er der luft under vingerne hos SAS for at måle magnetismen over nordpolen.

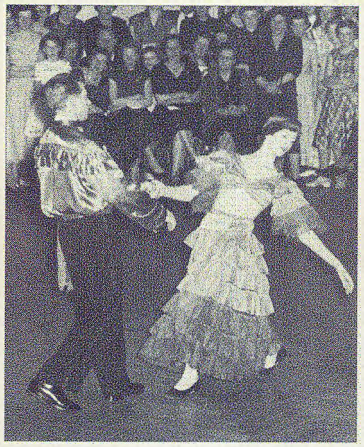

Inge Poul Nielsen og Hans Jørgen Burchardt-Hansen i Rumba.

På Danseskolen er den foreløbig drivkraften, der gir sus i skørterne hos pigerne.

Halvtredserne var også det tiår hvor rytmepigerne udtrykte fantasien og kommer i TV's børneprogram med »Dyrenes Karneval« og elever fra motionsholdene er i lørdagsprogrammet med Bevægelseslære. Motionsbevidstheden begynder at brede sig, og Elevpræsentationerne er præget af den og de nye danse, mens balkulturen og Trinskole »Anna« holdes i hævd.

Eliteholdet danser Formationsdans.

Vi danser os ind i de glade 60ére

I dette tiår kunne vi fejre Danseskolens 50 års Jubilæum, det var også det tiår hvor »Let's Twist Again« og The Beatles farver dansebilledet, og dermed gør kontrasten mellem Menuetten af Elverhøj og Twist markant.

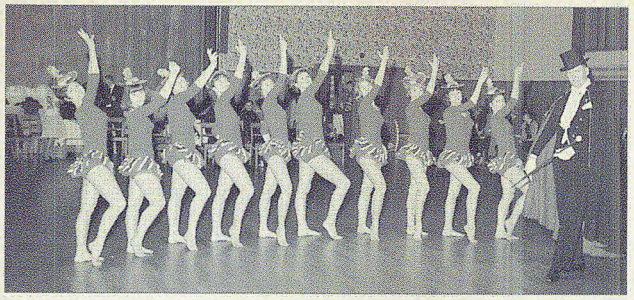

»Elegantier« Paul Larsen med Jazz-holdet ved generalprøven på »Milord«.

Georg Brack fører an i »Charleston«, bagerst Kristin Sørensen der havde designet pigernes kjoler.

Den første er stadig på Danseskolens program, og ved jubilæet danser vi en kavalkade af dansene fra Lumbye til Beatles der på symbolsk vis afspejler den tid vi går i møde. I dette tiår er Marianne Guldager tilknyttet Danseskolen som en populær lærerinde på danseholdene og ved Jazzgymnastikken. Sonja Petersen træder til ved undervisningen, og leder Børnehavedans, hvor fru Langballe assisterer.

Danseskolens 50 års Jubilæum

Sæsonen 1962-63

Det blev en festaften vi kunne glæde os over at fejre sammen med Sigrid Borde og Jonna Holme. Gamle elever sluttede op om festen og dansede stildansene de lærte dengang. Hotel Prindsen var fyldt til sidste plads af danseglade elever der mødtes og vi kunne på traditionel vis afslutte elevpræsentationen med Valse-Cotillon i de rød-hvide farver.

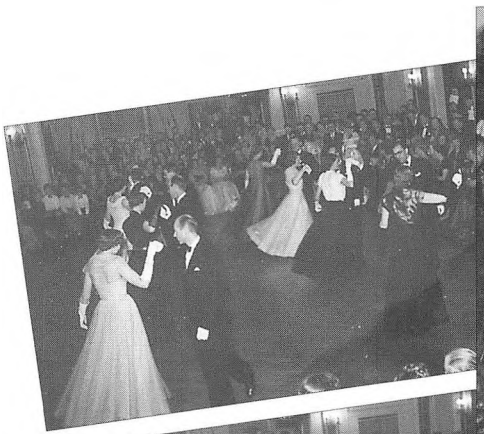

Jonna Holme og Sigrid Borde.

Dansene som de kom frem i årene 1913—63.

1913: **TANGO** ..... Kirsten Sprensen - Hans Elenhardt
1916: **Storkedans** ..... Inga og Knud Svarre-Nielsen
1925: **Charleston** ..... Skoleungdom
1928: **Quickstep - Slowfox** ..... Elitehold
1931: **Rumba** ..... Ilse Carlson - Ole Christiansen
1934: **Carioca** ..... Else Marie W. - Poul Larsen
1938: **Lambeth Walk** ..... Skoleungdom
1941: **Boogie-Woogie rytme** ... Lis Nordlund - Ole Poulsen
1947: **Samba - Pasodoble** ..... Elitehold
1949: **American Swing** ..... Ungdomshold
1957: **Calypso** ..... Else Marie W. - Hans Elenhardt
Kirsten K. - Poul Kjems
1959: **Cha-Cha-Cha** ..... Anne Pedersen - Henrik Hansen
1960: **Twist** ..... Juniores
1962: **Madison** ..... Ungdom - Rutine
1963: **TANGO** ..... Elitehold

*

„Kvadrille"

*

„Elverhøj"-afdeling

Gavotte — Polonaise — Menuet

*

- Valse-Cotillon -

Vi bevæger os nu i Quicksteptakt hen imod kvindefrigørelse og discotekdansen, hvor du *ikke* må holde om damen, hvilket kan skabe en vis indre konflikt, da selskabsdans er dans, hvor du *skal* holde om damen. Da det sidste aldrig vil gå af mode, fortsætter vi med det.
Dansen »Space Walk« dukker op efter første skridt på månen, med forvarsel om længslen efter at bevæge sig i vægtløs tilstand frigjort fra de daglige byrder.
I Privatsalen bevæger frueholdene sig lette og frigjorte og herreholdet holder opvisning for damerne og svinger dem i den efterfølgende dans.
1967 forlader Familien Jacobsen Hotel Prindsen. En ny tid står for døren også for danseskolen, der har haft sit virke på Prindsen siden Familien Jacobsen flyttede ind. En æra med en atmosfære af indre sammenhold på hotellet er slut. Med momsens byrder på ryggen danser vi os ud af 60ére.
En ny Børnehavedans for de allermindste er startet i Privatsalen, og ved Afdansningsballet viser de deres færdigheder med rytmeinstrumentene. De voksne har Te-dans, og med de sidste nye Beat-Rytmer og Go-Go for ungdommen, danser vi os ud af de glade 60ére, der blev et farverigt tiår på Danseskolen på Prindsen, med festlige afdansningsballer hvor tidens rytmer mødtes med de grundlæggende traditioner.

Vi danser ind i 70érne

Forventninger om ny velstand venter. Vi er kommet i Fælledsmarkedet.
Ved afdansningsballet i 1971 er både »Freddy Fræk« og H. C. Lumbye på programmet mens Jazzdamerne danser til »Raindrops keep falling on my hair« og juniorholdet svinger til melodien »Kun for sjov«. Hvilket viste sig at blive nærmest symbolsk. Olien var sprunget i nordsøen i 1972, efterfulgt af oliekrisen - der dæmpede festsalens strålende lys på Hotel Prindsen.

Alvoren præger Roskilde hvor vi har Kongebegravelse. Hele landet tager afsked med en elsket Konge, da Kong Fredrik IX stedes til hvile i Domkirken. Dronning Margrethe indleder sin regeringsperiode.

Danseskolens tredie kapitel

Der trænes i både Festsalen og Privatsalen med dansenyder, jazzgymnastikken og de gamle danse til den forestående elevpræsention.
Med tegneren Svend Otto's festlige billede inviterer vi til afdansningsbal.

Eleverne afsluttede præsentationen med danseoptrinet »Dansens Fællesmarked«, og vi kunne traditonen tro afslutte med at synge »Der er et yndigt land«.

"DANSENS FÆLLESMARKED"

Belgien	Introduktion
Italien	Mel.: Tarantella montanara
Frankrig	Mel.: Come to the cabaret
Tyskland	Mel.: Berlinerluft
Holland	Mel.: Frühling in Amsterdam
Luxemburg	Mel.: Greven født i Luxemb. (Dorte)
Irland	Mel.: Irste Jig
England	Mel.: Windsor Walz
Danmark	Mel.: "København"

Dette afdansningsbal viste sig at blive det sidste. Næste sæson var det ikke muligt at gennemføre afdansningsbal.
En Danseskole med 60 års virke indenfor rammerne af samme hus, må indfri sine forpligtelser her, og når forudsætningerne for at overholde disse ikke er tilstede mere, så ændres billedet.
Sagt på en anden måde: dette dansebillede var sat i en ramme, og når rammen går op i sammenføjningen og skiller ad på midten, så falder billedet ud.

Forbi var festlige afdansningsballer og dansefællesskab. Lad os her citere daværende Minister Poul Sørensen, hvor han ved Prindsen Jubilæum sagde: »Når vi har passeret igennem det hele, så ender vi i vor barndoms og ungdoms lykkedrøm Festsalen. Den er centrum i denne bygning, her har vi danset, og her har vi festet, og her har vi diskuteret. Prindsen-sagde han- det er os, det er vort, selv om vi ikke har skøde på det ...et leve for Prindsen«.

Afdansningsballerne på Prindsen

De har til alle tider været en festlig begivenhed hvert år. En rigtig familieaften med børnene i focus. Netop det sidste var af betydning. Ser vi tilbage på avisreferatet fra afdansningsballet i 1914 bemærker man, at Fru Borde høstede megen bifald fra de omkringsiddende mødre.
Om fædrene var blandt de voksne, der senere indtog soupe, melder historien intet om.
For den tids børn i det patriakalske miljø, har denne afdansningsbegivenhed haft en stor betydning. Man blev lagt mærke til, man blev anerkendt for sine præstationer, man havde forud gjort sig umage for at få denne anerkendelse, man havde glædet sig og man var nu i en verden, hvor fantasien blev levendegjort ved dansene og de forskellige optrin, og efter den præstation følte man det helt naturligt kun at skulle indtage forfriskninger, mens de vokse souperede.
Hvilken kontrast til nutidens afdansningsballer med timelange opvisninger og til konkurrencer, hvor børn tidligt af ambitiøse voksne, trænes og presses frem til turneringer med det mål at blive anerkendt og være den bedste.

Afdansningsballernes egentlige formål var at praktisere de i vinterens løb tilegnede færdigheder ved det afsluttende bal. Forud for aftenens bal var en elevpræsentation, hvor forældre og pårørende kunne glæde sig over egne og naboens børn, og hvor alle i pausen før ballet hyggede sig med spisning i hinandens selskab. Således foregik det på Prindsen. Et provinsielt mønster der hørte med til livet for det borgerskab der havde deres daglige gang på Prindsen, enten det var i »Klubben«, til eftermiddagskaffen, til spisning eller man blot »faldt forbi« i den daglige rutine og fik en sludder med hinanden over lidt god mad. Ved afdansningsballet var det at bruge lærdommen vigtig.

Da Danseskolen begyndte på Prindsen, var det, at gå »på bal« en del af livet i byen: skoleballer, private

baller, juleballer, fastelavnsballer, foreningsballer og ikke at forglemme det årlige bal i den borgerlige.
Det var Borger- og Håndværkerforeningens årlige nytårsbal på Prindsen - det var der »man« mødtes. Der var en balkultur i byen. Dansekolens egentlige formål og hensigt var derfor at »skole« eleverne i dansens grundprincipper, så de altid ville kunne klare sig ved sammenkomster med dans. Fra Danseskolens første færd var derfor dansens A.B.C: Trinskolerne Anna, Bodil, Clara selvskrevne i undervisningen. Når man kan de trinøvelser er Lanciers ikke det store problem. Et afdansningsbal uden Les Lanciers er ikke set på Danseskolen. Traditioner blev holdt i hævd, det var praktisk, dem kan man ha'glæde af hele livet.

En gammel Berner og Holme elev, Inga Svarre-Nielsen har i 1982 skrevet disse ord om afdansningsballerne på Prindsen:
»Dette med generationsdeltagelse i afdansningsballerne oplevede vi allerede, da vi som børn og unge gik til dans hos fruerne Berner og Holme, hvor lærerindens mand deltog i det forefaldne arbejde både foran og bagved kulisserne eller stod ved døren og viste pladser, og det samme gentog sig hos Annemaria Jeppesen, hvor Annemarias far og mor var med i alle forberedelserne og ved den festlige afslutning. Hr Jeppesen »tog imod« ved døren, og fru Jeppesen sørgede for, at alle fik kostumerne på i rette tid. For os i vor lille familie var dette at have en fælles interesse en meget stor glæde som har holdt i mange år og havde stor betydning for os, også at vi kunne give den glæde videre til 3. generation. Vi glædede os i lange tider allesammen, pigerne skulle med i byen og vælge tøj til de nye kjoler, eller måske de skulle have en ny kjole ude i byen, og de nye sko skulle jo passe til kjolen".
Afdansningsballet var altid en lørdag, så det var en stille dag, og alle skulle sove til middag for at være udhvilede til den store aften. Allerede dagen før hængte kjolerne nystrøgne parate og ventede.
Fars Kjolesæt eller Smoking var taget frem og var luftet og børstet og lakskoene var extra blanket. Jo, det var en højtidelig og festlig aften, når vi alle stod parate foran døren til salen, hvor det hele skulle foregå.

Musikken slog tonen an, døren gik op, vi var alle med i Polonaisen, vi gamle som sidste par.

En endnu større oplevelse var det, da familien i tredie generation skulle afsted til Afdansningsbal, det var noget bedstefar glædede sig til, og han havde glad punget ud med matrostøj, da ældste datter kom og sagde: »Så Far, nu kan Du godt købe matrostøjet til Peter til afdansningsballet. Det er nu gået i arv til næste barn«.

Dette billede Inga tegner her, giver en fornemmelse af den atmosfære der herskede omkring et afdansningsbal. Det var provinsielt som for hundrede år siden, selv om tiden var totalt ændret. Danseskolen var netop generationernes danseskole, hvorfor mit arbejde altid blev fulgt af mine aldrig svigtende forældre, der fulgte levende med i arbejdet på Danseskolen. Min far, der havde været elev hos gamle gymnastiklærer Hansen og balletmester Uhlendorf ved århundredskiftet, genoplivede sin barndoms dansetimer. Han kunne Dansens A.B.C. Min mor elskede fest og glæde, og var helt i sit Es når det gjaldt Danseskolen. En trofast deltager ved afdansningsballerne var også Fanny Fang, der kendte hver familie i det gamle Roskilde. Selv var hun ud af Brygger Frederiksens familie.

...fra Elevbladet:

Skal elever have nye dansesko til afdansningsballet, råder jeg altid til, at man anskaffer disse i så god tid, at man kan nå at få danset dem lidt til først, særlig de helt små har svært ved at styre benene første gang på et par glatte såler!

SØMANDSDANS

Drenge, som skal deltage i denne dans, skal til opvisningen være iført mørke lange benklæder og hvid skjorte. Hue får eleverne til låns!

a propos AFDANSNINGSBALLET!

Jeg mindes at have skrevet lidt i elevbladet sidste år om takt og tone på dansegulvet! Det kunne måske være på sin plads igen at gengive det her på tryk, nu da ballerne nærmer sig, men det tillader pladsen ikke.

At gå til dans er jo også ensbetydende med at tilegne sig en vis portion balkultur. Dansegulvet er jo et sted, hvor alle må rette sig efter alle, det kan også læres. Men man danser desværre helst kun med den samme hele aftenen igennem — skønt det langt fra er ballets idé. Selvfølgelig har man sin »hjerter dame«, og hun må frem for alt ikke blive »tapetrose« — det står fast. — I det daglige accepterer I jo min henstilling om at skifte partner, men svipper som en stålfjeder forbavsende hurtigt tilbage til den vante partner.

Det kendetegner en god balkavaler og hører med til almindelig god omgangsform, at man danser med flere damer. Om man så vil være en god kavaler, det må man så afgøre med sig selv, men det er blot min pligt at opfordre jer til at være det.

Andreas Cramer

ALGADE 9 ROSKILDE

Hvide handsker

fås i alle størrelser
til drenge og piger

De hvide Handsker

En af baltraditionerne var de hvide hansker, som bare hørte sig til. Det hændte, at drengene fandt det meget gammeldags, og de mindre undrede sig, især en lille fyr, der engang midt i travlheden kom gående hen til mig bag kulisserne med alle 10 fingre strakt i handsker, der var rigelig store. Med bebrejdende blik sagde han: »Hvoffor søren ska'jeg osse ha' vanter på«? Hurtigt måtte jeg forklare ham den meget simple årsag, at ingen piger bryder sig om at få en varm og svedig hånd sat på sin fine balkjole, især ikke, hvis den er af tyl- for det krymper.
Forklaringen blev accepteret, og året efter passede hånd i handske.!

Så af hensyn til damerne indførte man traditionen på ballerne, hvor damerne kom i »store« selskabskjoler. Det var jo netop, hvad damerne gjorde på Borgerskabets bal på Hotel Prindsen i forrige århundrede. Traditioner kan have deres praktiske sider.

Forberedelserne

Som man vil se af Fritz Holmes beretning om forberedelser til Afslutningerne på Prindsen, så var disse store, alt »åndede« afdansningsbal, alt skulle være forberedt i detaljer. Som hos Berner og Holme, så var også hotelværelser reserveret til dragter og omklædning. Disse var om formiddagen hængt på plads på værelser, og ofte måtte også hotelgangen tages i brug, hvilket nærmest blev en tradition, fordi jeg hvert år fik mig en snak med fru Odense, der på det tidspunkt boede på Hotellet med sin mand Bladudgiver Odense.
Disse kostumer genkaldte minder fra gamle dage, dengang fru Odenses datter begyndte hos Berner og Holme, og det fik vi os altid en hyggelig og lang

snak om. At den halve hotelgang var spærret betød intet - der var afdansningsbal og fest i huset, og det gav ekko helt til hjørnet af hotellet, hvor fru Odense boede.

Elevpræsentationerne

Alle glædede sig til at vise frem for familien, men det gjaldt for elevpræsentationerne, at de ikke måtte blive for lange. Forældrene kom jo også for at danse, og ikke sidde på en stol den halve aften. Der skulle være tid til ballet. Til Afdansningsballerne var derfor et af min fars vigtige job, at være tidtager på holdene, samt ved generalprøver, så alt blev forud »timet« for hver dans, og vores dygtige orkesterleder og pianist gennem mange år Leif Holbaum, kendte nøjagtig tider og rækkefølgen i programmet, og gav med sit 5-mands orkester en festlig stemning aftenen igennem.

En vigtig del af Afdansningsballet

Fra et afdansningsbal i 1939 citeres her sidste del, idet de 4 sidste linier refererer til en temmelig vigtig del af festen:

> Med denne smukke Kotillon sluttede Opvisningen under et bragende Bifald fra det festklædte Publikum. Fru Esther Berner rettede derefter en Tak til Forældre og Elever for den forløbne Sæson, hvorefter Fruen uddelte to Flidspræmier, en lille Medalje, der i Aar tilkendtes *Aase Sørensen* og *Werner Cramer*.
>
> Man tog derefter Plads i de tilstødende Lokaler om Smørrebrødsbordene, hvorefter Dansen tog sin Begyndelse i den store Sal.

Herom beretter Karen Margrethe Petersen, at den del af festen betød noget. Man hentede ca. 8-14 dage i forvejen smørrebrødssedlen på Prindsen og fandt meget nøje ud af, hvad familien ønskede at fortære efter elevpræsentationen. Overtjener Petersen gav altid det fornuftige råd: »Husk endelig at tage nogle stykker med bart« for børnene kan ikke spise al det høje pålæg« - og da aftenen kom var man glad for det fornuftige råd - man fordelte overdådighederne, og Trut-Børge fik altid sin frikadelle, der hørte med til traditionerne.

»Ølrækken«

En tradition ved Afdansningsballerne var opstået sådan lidt i det stille. Hvornår den var opstået fortoner sig i det uvisse, men vigtig var den, og den var forbeholdt herrene. De herrer der hørte til »ølrækken« havde sikret sig et program over elevpræsentationen. Med det i lommen kunne de styre tidspunkterne, når de skulle indfinde sig for at glæde sig over børnenes præstationer. Her gjorde de påførte tider på assistenternes program virkelig gavn. Mange fædre havde jo allerede til daglig deres gang i »Klubben« der lå overfor garderoben, hvor fru Hansen residerede, og måske var også hun blevet orienteret, for det lykkedes altid fædrene at være i salen og beundre børnene til tiden på trods af det traditionelle møde i »ølrækken«. Om denne tradition går helt tilbage til Gustav Wieds tid er uvist. Der gik nogle år, før jeg selv opdagede, at den hørte sig til.

Fra Erindringsbanken

Livet på Danseskolen indeholdt mange episoder fra både dansetimer og afdansningsballer, som hos enhver er blev lagret i erindringsbanken og kan hentes frem.

Blandt disse er oplevelsen med eleverne, der strejkede fra undervisningen og flygtede ned til fru Hansen i garderoben, for at følge med i radioens krimiserie, datidens gyser »Gregorymysteriet«, og til episoden ved et afdansningsbal, hvor en stor tung jernstang med et kæmpebrag faldt ned fra sceneloftet, midt under Polonaisen kun få centimeter fra tåspidserne af publikum der lige havde rejst sig. Scenen var dengang taget i brug til publikum, for at skaffe plads til alle.
Et gys gik gennem salen, mens musikken fortsatte, og jeg var glad over, at have overholdt traditionen med altid at begynde præcis.

Afdansningsballet 1960

Til dette afdansningsbal i 1960 knytter sig en speciel oplevelse. Den foregik bag kulisserne og fik panikken til at brede sig. Lykkeligt intetanende sad det festklædte publikum og afventede polonaisen, mens børnene forventningsfulde stod parat og jeg i sekunder oplevede mit livs mareridt: Elly Christiansen, der skulle sidde ved flyglet under opvisningen, var endnu ikke ankommet - og der var 10 minnutter til indmarch. Ivan Leths Orkester skulle spille og alt var forud planlagt.

Før beskrivelsen af denne oplevelse må en forhistorie forklares for udenforstående. Elly Christiansen var kendt i Roskilde og af alle på Danseskolen. Hun boede på Bryggergården gift med »Brygger-Ernst«. Han var søn af Bryggeriejer Christiansen, hvilket medførte, at han i tyverne kunne rejse til USA for at prøve lykken, og han tog sin Elly med.

Hun var konsevatorieuddannet med debutkoncert i Odd-Fellow Palæet, så verden stod hende åben. Da hun vendte hjem, var det med melodier fra charleston-tidens nye rytmer, som provinsbyens danseglade borgere på danseskolen svingede sig til.
Ofte sluttede hun dansetimen med »wish me luck« - hvilket nok også skulle udtrykke hendes inderste ønsker.

Ved dette afdansningsbal havde jeg selv brug for at nynne disse ord, da panikken bredte sig bag kulisserne og alvoren stod klar. Aldrig er jeg løbet så hurtig til Bryggergården og op ad trappen i selskabskjole til tredie sal, hvor jeg bliver mødt med et sindigt: »jaja, nu kommer jeg«.

Det lykkedes at få Elly til flyglet akkurat tids nok til, at vi kunne åbne døren præcis til tiden og gå til polonaisen. Ingen anede de nervepirrende minutter der var gået forud. I sådanne øjeblikke erkender man, at det allervigtigste ved et afdansningsbal er musikken.
Dette er dog ikke slutningen på den historie, thi efter Polonaisen kom »førsteviolinen« - alias koncertmester Ballieu - hen og siger: »Hvem er dog denne dame? Hun krænger os af hele tiden. Når vi spiller i *dur*, skifter hun til *moll* - og omvendt.« Resultatet var, at orkesteret måtte lade instrumenter hvile til ballet begyndte. Elly Christiansen »ville selv«. De spinkle hænder havde en kraft, der kunne sende tonerne ud, så de fyldte hele rummet og lød som et helt orkester. Musikdirektør Billesbølle i Roskilde, der havde været Elly's protegé i hendes ganske unge år beundrede hendes evne og alsidighed, og han sagde engang til mig. »Elly spiser noder, som vi andre spiser mad«. De ord måtte jeg sande en dag, hvor jeg satte noderne til Carl Nielsens »Hanedans« foran hende, for at bede hende spille den på rytmeholdet, der skulle træne til det forestående afdansningsbal. Den blev bare spillet lige fra bladet - det var koncertpianisten der foldede sig ud.

Når vi taler om afdansningsballer

Her en sjov histore fortalt af Ulla Berner:
På tilskuerrækkerne er der snakken, mens pårørende beundrer elevernes dans. En stemme på anden række lyder spørgende: »... ham dér, der danser, hvem mon han er ?« - intet svar-.
Fru Restauratør Larsen fra Lindenborg kro, der har elever med og kender forholdene, vender sig og svarer: »det er fru Berners mand«.
»Nå! - så har hun altså også fået ham dresseret!«.

Svend Breilevs Orkester. I baggrunden Elly Christiansen og musikdirektør Billesbølle ved violinen.

En drengs Errindringer - Prindsens spændende verden

Engang til et afdansningsbal i 1930érne, stod en lille dreng og holdt danselærerinden i hånden.
Han havde fået den store ære, sammen med en lille pige, at føre ballet op, det vil sige, at gå forrest i Polonaisen eller Indmarchen.
Det var en af mine første errindringer fra Danseskolen på Hotel Prindsen. Jeg nød at have førstehåndskendskab til lederne og ejerne af danseskolen, idet min mor var fru Jonna Holme og Esther Berner min moster. I erindringerne fra barne-og ungdomsårene på Prindsen står klart de imponerende sale og saloner, som vi hjemmevant færdedes i: Den flotte entre-salon med de store malerier og Roskilde Fugleskydningsselskabs skiver, der var ophængt øverst på væggene i salonen som en frise.
Den store sal, nu kaldet Guldaldersalen, havde sin egen særlige atmosfære, og det var ligegyldigt, om det var dans tirsdag eftermiddag og aften, eller de store årlige begivenheder og fester.

Med til salen hørte også scenen, og den var for os børn et kapitel for sig, idet der i scenerummet og rummet bag scenen var ophængt teaterkulisser: et sæt var landskab med træer, et andet sæt var stue, og der har muligvis været andre kulisser og teaterudstyr. Det var en sport for os drenge, at snige os op i dette eldorado og lege skjul, - længe varede det ikke, før assistenterne og andre blev sendt op på scenen for at få os ud, -så gik den vilde jagt.- Restaurationslokalerne var også en yndet legeplads for os, når danselærerindens falkeblik ikke hvilede på os. Vi måtte selvfølgelig ikke lave en fungerende restaurant om til legeplads, så overtjener Madsen, som var en absolut autoritet på stedet, var altid efter os når vi hvirvlede gennem lokalerne.
I danseundervisningen indgik dannelseslære, som bl.a. udmøntede sig i, at piger og drenge blev stillet op i række overfor hinanden. Den enkelte dreng blev så kaldt frem, og skulle i alles påsyn inklinere for sin dame og behørigt føre hende på plads. Jeg tror de fleste af drengene var noget beklemte og måtte overvinde deres generthed ved at skulle optræde i alles påsyn.
Der var også nogle danse, især Lanciers med alle turene. Den var et oplivende moment i den ellers noget monotome undervisning i standarddansene.
Som dreng havde jeg, som mine kammerater, mine favoritter hos pigerne, og mellem os drenge var der en vis konkurrence, så efter pausen mellem dansene

gjaldt det om at komme først, hvilket vil sige, at man tog tilløb og gled over det bonede sildebensparketgulv med for megen fart på, og mange gange havnede lige i favnen på pigen. Denne adfærd kunne selvfølgelig ikke tolereres, så vi blev kommanderet tilbage igen, og måtte så under strenge blikke gå pænt over gulvet og inklinere for pigen.

Når der om eftermiddagen var danseundervisning, kunne det høres over hele hotellet, dels lærerindens angivele af takter og variationer som absolut ikke var lydløst, samt pianist Rohdes musik. Da jeg engang af min mor blev sent afsted med en besked til føromtalte overtjener Madsen og fandt ham i den fjernere liggende del af restauranten, kunne man tydeligt følge danseundervisningen derfra.
En sjælden gang foregik undervisningen i spejlsalen, som lå i stueetagen, den var noget mindre end salen ovenpå, og var som den store sal udstyret med store spejle i hvert hjørne.
I stueplanet befandt sig også garderoben og klubben, det vil sige Borger-Håndværker og Industriforeningslokaler.
Til en af mine tidligste erindringer hørte, at jeg ind imellem dansetimerne, når det hold jeg gik på, ikke havde undervisning, blev »opstaldet« hos fru Hansen i garderoben, og derfra kunne følge livet såvel indenfor som udenfor garderobeskranken.
Klubben havde i de sene eftermiddagstimer besøg af mange medlemmer, som spillede billard, skak, kort m.m., yderligere havde klubben et anseligt bibliotek med stort bogudlån.
Om aftenen kom Frimurerne i kjole og hvidt. De forsvandt ind af døren til klubben, og havde vist deres møder i spejlsalen, hvortil der også var adgang fra klubbens baglokaler.
Endelig vil jeg, som jeg begyndte, omtale afdansningsballet. Der var lagt uhyre forberedelser for, at afviklingen af programmet til opvisningen kunne blive tilfredsstillende, og helst en succes. Dels havde man vinteren igennem trænet og øvet sig på de danse og optrin, som eleverne skulle optræde med, nogle solo, nogle som par, som grupper, som hold o.s.v., heri indgik Menuetten af Elverhøj, hvori jeg selv deltog.

En ung mand havde bygget en éthjulet cykel, hvor han var meget ferm til at optræde med den, det vandt naturligvis stort bifald. Måske lagde jeg særligt mærke til denne optræden, idet den unge mand på cyklen var min fætter Mogens Volmer Nielsen.
Der blev syet og kreeret dragter og udstyr til de forskellige numre, som i nogle tilfælde blev fremstillet og samlet hjemme.
Op til afdansningsballet summede vort hjem med masser af aktiviteter, der blev i sidste sekund øvet danse, syet og rettet på dragter o.s.v.
Alle mulige vareforsendelser ankom, såsom papirting, flag, papirblomster som blandt andet skulle bruges ved kotillonen, og tilsidst var der fuldstændig fyldt op med alskens ting.
Alt dette blev behørigt bragt til hotellet på dagen, hvor der var lejet værelser til alt dette, og hvor danserne kunne skifte tøj og dragter.

Fra Entresalonen var der adgang til de bagved liggende saloner, restaurationslokalerne på første sal, som vendte ud mod Rosenhavestræde og Algade.
På selve aftenen var i spændt forventning, forældre og gæster samlet i den store sal; eleverne samledes i entresalen og restaurationslokalerne, hvor der under tumulter og vild forvirring, blev ordnet og stillet op i række og geled, de mindste først. Alle assistenter, min far, Erik Holme og min onkel Harald var udkommanderet til at holde orden på rækkerne.
Så gik fløjdørene til salen op, og det store 5-mands orkester spillede Johan Svendsens Festpolonaise - et uforgemmeligt øjeblik da alle festklædte gæster, her-

rene i Kjole og Hvidt rejste sig og stående overværede Polonaisen under de skønne lysekroner og til den pompøse musik i den pragtfulde sal. Herefter afvikledes elevpræsentationen, som afsluttedes med kotillon, tale og et leve for Kongen.
Derefter trak publikum sig tilbage til de tilstødende lokaler, hvor smørrebrødet blev indtaget. Efter pausen åbnede ballet med Svensk maskerade og dansen gik lystigt resten af aftenen. Af andre festlige begivenheder skal nævnes karnevallet, hvor fantasien virkelig udfoldede sig - også forhen - idet jeg af en gammel Roskildenser har fået fortalt, at han som elev på Danseskolen også skulle til karneval, og af fotograf Hude havde lånt den gamle Kaptajn Svejstrups officersuniform, som var fra attenhundredetallet.
Uniformen er nu på Roskilde Museum. Kaptajnen var i mange år ejer af gæstgivergården Prindsen.

En begivenhed der altid foregik mellem jul og nytår, var Roskilde Borger-Håndværker og Industriforenings julebal. Her leverede danseskolen underholdning i form af elevernes optræden.
Og så melder spørgsmålet sig - hvordan var de mennesker, som stod bag denne Danseskole, som i høj grad prægede livet i Rokilde i en lang periode?.
Svaret må blive motivation - lyst og fantasi som den absolutte drivkraft.
Min mor, Jonna Holme var den kreative, fantasi- og humørfyldte del, hvor fru Esther Berner var den mere strikse og perfekte del. Disse to søstre, som fra naturens hånd var modsætninger, forenedes i et lykkeligt samarbejde til glæde og gavn for Roskilde bys borgere gennem et par generationer.
Må jeg slutte med en compliment og tak for de mange smukke og festlige stunder på Hotel Prindsen, for uden Hotel Prindsen og de to søstre Berner og Holme havde balkulturen i Roskilde aldrig fået det format den fik.

Fritz Holme

En del af Prindsen

Vi må ikke glemme noget meget væsentlig ved livet på Hotellet og for Danseskolen især. Det var fru Hansen i Garderoben. Det var simpelthen en del af »Prindsen«.

Altid parat til hjælp sørgede fru Hansen for, at børnene kom ordentlige ind til dansetimen; hun så efter om neglene var rensede og håret i orden, ellers blev det friseret, og man fik ordre om at vaske sine hænder- og ordren blev adlydt. Fru Hansen var selv mor til en stor børneflok, så hun vidste nok, at især drengene kort forinden var hentet ind fra leg med jord under neglene, og en hurtig omklædning ikke havde fået matroskraven helt på plads. Hun kendte hver familie og deres børn.
Hun kendte sine »lus« på gangen og fik bremset drengenes slåskamp, hvis det var nøvendigt. Der var helt naturlig respekt for reglerne i huset og på Danseskolen.
Fra fru Hansen 50 årsdag i 1945 citeres fra avisen:
»Enhver Roskildedenser af i dag kender Fru Hansen fra garderoben på Hotel Prindsen. Hun overtog den efter sin far, Bogbindermester Sørensen. Altid hjælpsom og med hendes kendte humør og hjertevindende smil, har hun gennem årene røgtet sin gerning i garderoben med at hjæpe folk af og i tøjet, og især børnene har fru Hansens store bevågenhed, da hun selv er moder og opdrager for en flok dejlige børn.«
Som man kan fornemme af ovenstående, så var dansetimerne på Prindsen på mange måder knyttet til oplevelser på Hotellet, der hængte sammen med begrebet »at gå til dans«.

En Juletradition

Juledansen blev en tradition, hvor man stoppede op før jul til en hyggedag i Festsalen midt i juletravlheden udenfor. Vi havde julehygge i den pyntede sal -granskov på scenen, nissemor og nissefar,-nissehuer og sanglege og med familien ved kaffebordene mens de nød børnenes dans. Om aftenen var det de voksnes tur. » Juletræ« havde vi aldrig på Danseskolen, men vore juleafslutninger var en tradition der holdt hele »livet« på Prindsen.

Fugl Fønix

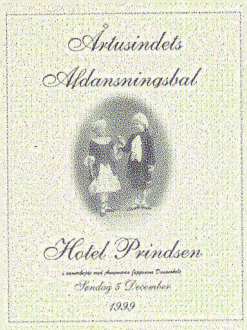

Som i H.C. Andersens eventyr om grantræet der drømmer sig tilbage til lysene og alle herlighederne, således gik en drøm i opfyldelse for Danseskolen, hvor gamle elever ved årtusindets allersidste Afdansningsbal igen var tilbage i den fordums glans. Som Fugl Fønix der rejser sig af asken, har Hotel Prindsen nu med Guldaldersalen, fået genskabt rammerne for dansekultur ind i det ny årtusinde.

Vi kunne igen gå ind i Polonaisen i den nyforgyldte Festsal under de gamle lysekroner. Eleverne kunne igen danse Les Lanciers, Lumbye-Kvadrillen og Valse-Cotillon. Kapelmester Niels Bernhard kunne med tonerne trække tråden tilbage til 1912 med dansemelodier gennem århundredet, der blev spillet ved det festlige bal. Det blev en festaften med fælles danseglæde, og dermed en værdig afslutning på det århundrede hvor Danseskolen startede. Her kunne vi denne aften bygge bro til Afdansningsballet 1973, som afsluttedes med »Dansens Fællesmarked« og konstatere, at ordene fra den afsluttende tale fra dette Afdansningsbal stadig er aktuelle:

DANS er en faktor, der får mennesker til at mødes, den er en faktor man må regne med.
DANS er en slags sprog man udtrykker sig på, og som har noget med personligheden at gøre og derfor et udtryk for landenes temperament.
DANS samler mennesker på tværs af alle grænser.
DANSENS væsen er noget vi alle søger - nemlig at udtrykke livsglæde.
DANSEN har iaften samlet os - fordi vi gerne vil samles om at udtrykke livsglæde.
DANSESKOLEN HAR SIT EGET FÆLLESMARKED....Det var ordene i marts 1973.

I december 1999 stod Danseskolens gamle elever igen i Hotel Prindsens festsal og kunne bekræfte, at Danseskolens fællesmarked stadig eksisterer.

Den nyforgyldte sal bragte et citat i errindring:
»LIVET GÅR IKKE UDEN LUKSUS - og
LUKSUS ER AT GØRE LIVET SMUKKERE -
ÆSTETIK ER LIVETS FORGYLDNING«.

Det var for alle deltagere i dette »Årtusindets allersidste Afdansningsbal« en æstetisk nydelse at danse i GULDALDERSALEN - det var lys og det var forgyldning - det var den rene luksus !

Traditionen tro sluttede vi alle med at synge »Der er et yndigt land«, og samledes i et »Leve for Prindsen« i ønsket om, at Guldaldersalens ry må gå viden om - og dens Guldalder må leve længe !

Dansebilledet på Hotel Prindsen var malet med stærke og festlige farver af mennesker i en provinskultur, der gav Prindsen liv og glade fester, Danseskolen på Hotel Prindsen var samlingspunkt for Roskildeborgerne.

Danseskolen på Hotel Prindsen
var billedet på en dansekultur.
Nu er den blevet et kulturhistorisk billede.

Denne bog om Danseskolen på Hotel Prindsen har haft til formål at tegne et billede af en dansekultur i Roskilde, der var udsprunget i et borgerligt provinsmiljø hvor man havde det store privilegium fra sidst i 1800 tallet, at kunne samles på et for datiden helt specielt sted: Hotel Prindsen.

Fra gæstgivergård blev det stort Hotel med festsal som et samlingssted og et midtpunkt for selskabslivet i dette miljø. Her gled en Danseskole helt naturligt ind i billedet og blev en del af dette liv.

Rammerne om dette liv har haft mange farver, og billedet faldt på et tidspunkt helt ud af rammen.

Danseskolens grundlæggende pricipper og traditioner lever stadig, og de blev sat i en helt ny forgyldt ramme med Årtusindets allersidste Afdansningsbal på Hotel Prindsen.

En tak skal gives her til Hotel Prindsens ledelse for støtte til denne bogs udgivelse.
Dermed en tak til alle deltagerne i denne fest, hvorfra overskuddet tilfalder bogen.

En tak til Roskilde Dagblad for støtte til udgivelsen,
og for samarbejdet ved dette Afdansningsbal.

Tak til Kulturelt Samråd for støtte til bogen.

En tak til alle, der har givet inspiration og støtte i det praktiske arbejde.

En tak til Fritz Holme for støtte fra erindringsbanken.

Måtte denne bog om Danseskolen på Hotel Prindsen bevares
som del af billedet af kulturbyen Roskilde.

Roskilde 3. marts år 2000
Annemaria Jeppesen

»Gammel vase med nyt indhold«

Tegningen er en gave fra tegneren Svend Otto S.
til Danseskolens 50 års jubilæum

ISBN 87-88717-41-0